

Istraživanje stavova o Inicijativi REKOM

Mart 2011.

Osnovni nalazi

Metod

Istraživanje je sproveda agencija Ipsos u periodu od 17. februara do 20. marta 2011. godine u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Srbiji, Crnoj Gori, Makedoniji i na Kosovu. U anketi su učestvovali samo punoletni stanovnici post-jugoslovenskih zemalja. U Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Srbiji i na Kosovu je korišćeno anketiranje licem u lice (*face to face*), dok je telefonska anketa urađena u Crnoj Gori i Makedoniji. Prilikom kreiranja uzorka korišćen je višestapni stratifikovani uzorak. Očekivana marginalna greška, sa incidencom od 50% je oko 3,5%.

Najvažniji rezultati

Najveći broj ispitanika u svim obuhvaćenim post-jugoslovenskim zemljama je svestan važnosti normalizacije odnosa između naroda i država, koje su nastale raspadom SFRJ. Normalizacija odnosa je najvažnija za Crnogorce (95%) i Makedonce (86%), a najmanje kod stanovnika Republike Srpske (72%) i Hrvatske (74%).

Bez obzira iz koje države ispitanici dolaze, svi u velikom procentu podržavaju procesuiranje ratnih zločinaca, utvrđivanje broja i imena žrtava, izvinjenje i priznanje odgovornosti za ratne zločine.

Kada se govori o tome šta bi to najviše pomoglo žrtvama i porodicama žrtava danas, ispitanici izdvajaju nekoliko nehanizama, i to: suđenje za počinjene ratne zločine, materijalno-finansijska odšteta, rasvetljavanje sudbine nestalih i izvinjenje i priznanje odgovornosti za ratove i zločine. Naravno, ti prioriteti razlikuju se u stepenu njihove izraženosti od zemlje do zemlje.

Poznavanje činjenica o žrtvama rata, varira od zemlje do zemlje, tako da najviše informacija o tome imaju stanovnici Kosova (68%) i Federacije BiH (68%), a najmanje o tome znaju građani Srbije (26%) i Crne Gore (39%).

Najveći broj ispitanika iz svih zemalja koje su učestvovala u istraživanju slažu se sa činjenicom da iznošenje činjenica o ratnim zločinima može dovesti do saosećanja i solidarnosti sa svim žrtvama. Ovo je veoma izraženo kod ispitanika iz Crne Gore (95%), Federacije BiH (85%) i Makedonije (86%), dok je to najmanje izraženo kod ispitanika iz Republike Srpske (72%).

Najveći broj ispitanika iz svih zemalja smatra da postoji potreba za regionalnim međudržavnim telom sačinjenim od uglednih pojedinaca, a koji bi se bavili utvrđivanjem činjenica o zločinima i žrtvama ratova na području bivše SFRJ. Najmanju podršku ovoj inicijativi imamo među hrvatskim građanima (60%), ali je i ta podrška veoma velika.

Na pitanje da li je bolje da se to telo osnuje na nivou države ili da bude regionalno telo ispitanici su dali prednost regionalnom telu. Za stanovnike Kosova najprihvatljivije je da to bude državno telo (66%). Za stanovnike Crne Gore (75%), Federacije BiH (57%), Makedonije (52%) i Srbije (47%) je najprihvatljivije da to telo bude regionalnog karaktera, dok stanovnici Republike Srpske i Hrvatske imaju podeljeno mišljenje o tome.

Peticiju za osnivanje REKOM-a bi potpisalo 95% stanovnika Kosova, 86% Crnogoraca, 85% stanovnika Federacije BiH, 75% Makedonaca, 63% stanovnika Srbije, 59% stanovnika Republike Srpske i 55% stanovnika Hrvatske.

Očekivanja od REKOM-a nisu baš velika, jer najveći broj ispitanika smatra da će to biti samo delimično uspeh. Najveći broj optimista je među stanovnicima Kosova (92%), Federacije BiH (89%) i Crne Gore (86%). Pesimizam je najviše zastupljen među Hrvatima i Makedoncima.

Najveći broj građana nije čuo za Inicijativu REKOM. Za ovu inicijativu se najviše čulo u Crnoj Gori (25%), Republici Srpskoj (22%) i Federaciji BiH (20%), a najmanje u Hrvatskoj (6%), Makedoniji (10%) i Srbiji 11%.

O inicijativi REKOM najviše se čulo putem nacionalnih i lokalnih televizija, dnevnih novina i preko prijatelja. Važno je naglasiti da su o ovoj inicijativi građani čuli veoma malo od aktivista nevladinih organizacija.

Generalno gledajući Inicijativa REKOM ima veliku mogućnost da uspe, ali treba imati u vidu da podrška inicijativi varira od zemlje do zemlje. Iz toga proizilazi da strategiju i taktiku treba pažljivo birati u zavisnosti od lokalnog konteksta, i biti svestan svih opasnosti i oponenta koje stoje pred ovom inicijativom.